

**Magiczny
Kraków**

Pastel Leona Wyczółkowskiego wrócił na Wawel

2021-12-09

Zaginiony w czasie II wojny światowej pastel Leona Wyczółkowskiego „Góralka / Wiejska dziewczyna w żółtej chuście” z 1900 roku powrócił do zbiorów Zamku Królewskiego na Wawelu.

Pastel Leona Wyczółkowskiego „Góralka / Wiejska dziewczyna w żółtej chuście” (papier na tekturze, 69 x 99 cm) pojawił się w grudniu zeszłego roku na krajowym rynku dzieł sztuki i został zidentyfikowany przez pracowników Departamentu Dziedzictwa Kulturowego za Granicą i Strat Wojennych Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego. Szczegółowa weryfikacja obiektu i analiza konserwatorska potwierdziły, że oferowany przez jeden z warszawskich domów aukcyjnych obraz jest zarejestrowany w bazie strat wojennych i stanowił do wybuchu II wojny światowej własność Zamku Królewskiego na Wawelu. Dzieło Wyczółkowskiego wpisane było w inwentarzu Fundacji Wawelskiej im. Leona hr. Pinińskiego pod numerem 203. Na prośbę resortu kultury dom aukcyjny wycofał pastel z aukcji, a dotychczasowy posiadacz podjął decyzję o dobrowolnym zwrocie obrazu na rzecz Skarbu Państwa.

Pastel „Góralka / Wiejska dziewczyna w żółtej chuście” powstał w roku 1900, co potwierdza umieszczona w lewym górnym rogu sygnatura artysty oraz data. Wkrótce potem obraz został zakupiony przez Leona Pinińskiego (1857–1938), profesora prawa rzymskiego i rektora uniwersytetu we Lwowie, polityka, znawcę sztuki i kolekcjonera, namiestnika Galicji w latach 1898–1903. W lutym 1901 roku pastel Wyczółkowskiego był prezentowany na wystawie Towarzystwa Artystów Polskich „Sztuka” we Lwowie. Leon Piniński, który jako członek Komitetów Wawelskich angażował się w restaurację zamku na Wawelu i jego urządzenie, już w roku 1909 ogłosił zamiar podarowania części swych zbiorów Wawelowi, a w roku 1931 powołał Fundację Wawelską im. Leona hr. Pinińskiego, zatwierdzoną w roku 1935 przez wojewodę lwowskiego. Z archiwaliów wynika, że pastel Wyczółkowskiego był na Wawelu zapewne od roku 1920. Dzieło zaginęło w latach 1939–1945 i figurowało na wawelskiej liście strat wojennych.

W zbiorach „Prac na Papierze” Wawelu znajduje się obecnie 26 obiektów podarowanych przez Leona Pinińskiego. Są to dzieła m.in. Juliusza Kossaka, Artura Grottgera, Witolda Pruszkowskiego i Piotra Michałowskiego, a także rękopis iluminowany. Po odnalezieniu „Góralki / Wiejskiej dziewczyny w żółtej chuście” na liście strat wojennych z Fundacji Wawelskiej im. Leona hr. Pinińskiego pozostało 12 prac, w tym dzieła Juliusza Kossaka, Juliana Fałata, Zygmunta Rozwadowskiego, Piotra Michałowskiego, Stanisława Tondosa oraz ryciny. Nie są to jedyne prace darowane Zamkowi Królewskiemu przez Leona Pinińskiego, a jego kolekcja w zbiorach wawelskich liczy ponad 200 obiektów.

– Jestem przede wszystkim wdzięczny, że dzięki wielkiemu zaangażowaniu Departamentu Strat Wojennych Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego udało się odzyskać wspaniały pastel Leona Wyczółkowskiego, który dziś prezentujemy na Zamku. To dla nas wzruszający i radosny moment. Odzyskanie znakomitego pastelu to dla Wawelu wydarzenie, tym bardziej znaczące, że właśnie realizujemy program poświęcony stratom wojennym. Z pewnością „Góralkę / Wiejską dziewczynę w żółtej chuście” pokażemy wkrótce szerokiej publiczności, być może z innymi pracami artysty z

**Magiczny
Kraków**

naszych zbiorów – zapowiada Andrzej Betlej, dyrektor Zamku Królewskiego na Wawelu.

Uroczystość przekazania obrazu przez ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego odbyła się 7 grudnia w sali Senatorskiej zamku.